

VADEMECUM

VOETGANGERSVOORZIENINGEN

HOOFDSTUK 6

ONDERHOUD VAN

VOETGANGERSVOORZIENINGEN

Inhoudsopgave

6. Hoofdstuk 6 – onderhoud van voetgangersvoorzieningen I

6.1	Inleiding.....	1
6.2	Inspectie en herstellingen.....	2
6.2.1	Probleemstelling.....	2
6.2.2	Uitgangspunten.....	3
6.3	Onderhoud van de wegkant.....	5
6.3.1	Probleemstelling.....	5
6.3.2	Uitgangspunten.....	5
6.3.3	Bermbesluit.....	5
6.3.4	Opstellen van bermbeheersplannen.....	6
6.3.4.1	Inventaris van flora.....	6
6.3.4.2	Technische mogelijkheden voor het beheer.....	7
6.3.4.3	Begrazen.....	7
6.3.4.4	Maaien.....	7
6.3.4.5	Afschrappen.....	8
6.3.4.6	Snoeien, dunnen.....	9
6.4	Verwijderen van vegetaties op (voetpad)verhardingen.....	10
6.4.1	Probleemstelling.....	10
6.4.2	Uitgangspunten.....	10
6.4.2.1	Handmatige verwijdering.....	10
6.4.2.2	Thermische verwijdering.....	10
6.4.2.3	Mechanische verwijdering.....	11
6.5	Zwerfvuil.....	12
6.5.1	Probleemstelling.....	12
6.5.2	Uitgangspunten.....	12
6.6	Winterdienst.....	13
6.6.1	Probleemstelling.....	13
6.6.2	Uitgangspunten.....	13
6.7	Specifiek aandachtspunt inzake beheer: aanbevelingen voor het behoud van trage wegen.....	14
6.7.1	Juridisch optreden.....	14

Lijst van tabellen

Tabel 6.1	Verschillende vegetatievormen met de mogelijke beheerstechnieken	7
Tabel 6.2	Evaluatie van maaimachines – vademecum natuurtechniek – LIN 1996	8

Hoofdstuk 6 – onderhoud van voetgangersvoorzieningen

6.1 Inleiding

De doelstelling om de voetgangers voldoende comfort te bieden wordt niet alleen geconcretiseerd door een kwalitatieve (her)inrichting van het openbaar domein, maar noodzaakt tevens tot een adequaat beheer en onderhoud van de voetgangersvoorzieningen.

Een systematische controle van de voorzieningen, met daaraan gekoppeld de benodigde herstellingswerken, is een voor de hand liggend aspect daarbij, maar zeker niet het enige. Ook het onderhoud van de wegkant, en het verwijderen van zwerfvuil en vegetaties op de verharding zelf verdienen de nodige aandacht wanneer het gaat over het instandhouden van het comfort van de voetgangers.

De maatregelen die er bij sneeuw en ijsel moeten genomen worden, vormen dan weer een specifiek aspect omdat hier ook de inbreng van de aangelanden ter sprake komt.

Tot slot wordt in dit hoofdstuk ingegaan op het behoud van de trage wegen en de (vooral juridische) maatregelen die daarvoor nodig zijn.

6.2 Inspectie en herstellingen

6.2.1 Probleemstelling

Bij de herinrichting van de openbare weg wordt er steeds vaker rekening gehouden met de voorzieningen voor de voetganger, zowel naar beschikbare ruimte als naar comfort. Algemeen wordt gestreefd naar het kwalitatief verhogen van de leefbaarheid van het openbaar domein. Naast het goed beheer en aanleg van de openbare ruimte is het degelijk onderhoud van prioritair belang om de 'gewenste' leefbaarheid op peil te houden. De door bezoekers waargenomen "storende" elementen dienen te worden hersteld en voorkomen.

Om voetgangervoorzieningen efficiënt te kunnen onderhouden is er een volledig uitgewerkte structuur nodig waarin verschillende diensten hun onderhoudsprogramma op elkaar kunnen afstemmen. Een goed uitgewerkte timing en afspraken dienen gemaakt te worden om zo efficiënt mogelijk te kunnen werken. Elke dienst heeft een aantal kerntaken die hij voor zich neemt maar moet ook kunnen bijspringen bij andere diensten. Bepaalde taken die beter door privé – firma's kunnen worden uitgevoerd moeten uitbesteed worden.

Herstellingswerken dienen zo vlug mogelijk te worden uitgevoerd, bij herinrichting moet ook gedacht worden aan de duurzaamheid van het gebruikte materiaal naar later onderhoud toe. Zowel de openbare netheid als het goed onderhouden van dit openbaar domein is prioritair.

Foto 6.1 Noodzaak tot onderhoud van voetgangervoorzieningen

6.2.2 Uitgangspunten

Vermits voetgangersvoorzieningen bedoeld zijn voor voetgangersverplaatsingen die zich vooral afspelen op lokaal niveau zijn de aanleg, maar zeker ook het onderhoud van de trottoirs, een zaak van de gemeenten. Dit geldt zowel voor de gemeentewegen als voor de wegen van andere beheerders (bijvoorbeeld het gewest).

De gemeente moet m.a.w. instaan voor het comfort van de voetganger. Er moet worden gestreefd naar het kwalitatief verhogen van de leefbaarheid van het openbaar domein. Zo kunnen b.v. losliggende plaveien in het trottoir als zeer storend worden ervaren. Volgende acties kunnen door de gemeente ondernomen worden:

- Systematische controle van voetgangersvoorzieningen, b.v. door een wijkopzichter.
- Opmaak van een inventaris van alle voetgangersvoorzieningen op het openbaar domein.
- Voorzien van een meldpunt (gemeente) zodat de gebruikers infrastructuurproblemen kunnen doorgeven. Dit kan telefonisch, per brief, per e-mail of b.v. via signaalkaart. Ook de politiediensten kunnen melding geven indien er een P.V. opgesteld wordt bij eventuele ongevallen.
- Opstellen van een beheersplan waarin alle nodige afspraken staan om een aanvaardbaar reinheidsniveau te bereiken. De reinigingsfrequenties kunnen worden ingedeeld volgens een bepaald systematiek (b.v. eerst toeristische centra, woonkernen, alle straten van het gehele grondgebied, tussentijdse reiniging, plaatselijke opkuisacties na manifestaties of markten ed.)
- Sensibilisering van mensen via een controle- en beboetingssysteem is van cruciaal belang. Handhaving voorkomt vervuiling. Indien er een specifiek gemeentereglement bestaat, elke burger ertoe gehouden om zijn eigen voetpad en goot rein te houden.
- Voldoende rekening houden met beïnvloedende parameters: weersomstandigheden, verkeerssituaties (beurtelings parkeren, dubbel parkeren, smalle straten...), aanwezigheid vuilnisbakken en hun ledigingfrequentie, technische structuur (kasseien beton speciale betegeling...) en het aanwezige groen. Het veegplan dient hiervoor een zeer flexibele tijdsstructuur te hebben. Er dient ingespeeld te kunnen worden op onverwachte of weerkerende beïnvloedingsfactoren.
- Bij herstellingswerken wordt een selectie gemaakt. Zo wordt voorrang verleend aan de meest gevaarlijke situaties en toeristische zones. De uitvoering ervan kan ook door verschillende personen gebeuren in functie van de grootte van het werk: kleine herstellingen gebeuren door eigen onderhoudsdienst, grote door het aanstellen van een aannemer via een aanbesteding voor een bepaalde periode en voor een bepaald gebied.
- Geregeld overleg met gebruikersgroepen.
- Voldoende overleg tussen de verschillende openbare diensten en nutsbedrijven (b.v. De Lijn, NMBS, Vlaams Gewest, provincie, beheerders van kabels en leidingen, ...). Er moet gestreefd worden naar het opstellen van wederzijdse afspraken.

Foto 6.2 en Foto 6.3 Onderhoud voetgangersoversteekvoorzieningen

6.3 Onderhoud van de wegkant

6.3.1 Probleemstelling

Zowel voor fietsers als voor voetgangers is het onderhoud van (verharde en onverharde) bermen noodzakelijk vanuit veiligheidsoverwegingen en aantrekkelijkheid van de routes. Wanneer een onderhoud van de bermen uitblijft, zullen, met name bij de ruigere vegetatievormen (bomen, struiken), gevaarlijke situaties met overhangende takken, losliggende bladeren en takken ontstaan. Anderzijds mag het onderhoud geen belasting op het milieu vormen.

Bermen zijn ook groene linten in het landschap waarlangs planten en dieren zich in het landschap kunnen verspreiden. Zij spelen een rol in de ecologische ontsnippering. Het onderhoud moet daarom gebeuren binnen de regels van het bermbesluit (zie punt 6.3.3). Een natuurgericht bermbeheersplan kan van deze regels afwijken om zo het onderhoud af te stemmen op de situatie ter plekke.

6.3.2 Uitgangspunten

De aanleg en het onderhoud van bermen langs voetpaden moet gebeuren volgens de principes van de natuurtechnische milieubouw. Voor principes, voorschriften, voorbeelden enz. kan verwezen worden naar het Vademecum Natuurtechniek - Inrichting en beheer van wegen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap LIN 1996. De belangrijkste uitgangspunten ervan worden in dit vademecum weergegeven:

1. Bevoordeel een zo groot mogelijk aantal soorten.
2. Pas de werken aan de verschillende plaatselijke situaties aan.
3. Voer een continu beheer, zodat zich een stabiele biotoop kan ontwikkelen.
4. Schep variatie in de vegetatiestructuur.
5. Voer enkel noodzakelijke ingrepen uit om uw doelstellingen te bereiken.
6. Deel uw beheer op in verschillende zones.
7. Gebruik aangepaste, goed afgestemde machines.
8. Voorkom bodembeschadigingen en verdichting, branden en gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen.
9. Bemesting is in de regel niet nodig

6.3.3 Bermbesluit

Bij het onderhoud van grazige bermen zijn de toepassing van het zgn. bermbesluit (27.06.1984-B.S. 02.10.1984) en de omzendbrief OW/98/3 zeer belangrijk.

De toepassing ervan geldt in specifieke gebieden. Alle verhardingen, alle open drains en de bermen in de stedelijke gebieden vallen niet onder de bepalingen van het bermbesluit.

Op alle andere plaatsen waarop het besluit van toepassing is geldt:

- niet maaien voor 15 juni. Een vroegere beperkte maaibeurt langs de rand van de verharding is toegelaten in functie van de veiligheid. Deze zogenaamde veiligheidsmaaibeurt wil de belijning, het straatmeubilair, enz. vrijhouden. Ze is ter breedte van een maaibalk (maximum 1,25 m, liefst smaller). De veiligheidsmaaibeurt op gewestwegen gebeurt tussen 15 april en 1 juni. Desnoods kan deze veiligheidsmaaibeurt herhaald worden;
- een tweede (algemene maaibeurt) mag slechts na 15 september gebeuren;
- alle afgemaaid gras, van welke maaibeurt ook, dient binnen de 10 dagen verwijderd te worden;
- het gebruik van alle herbiciden is overal en altijd verboden.
- Door het opstellen van bermbeheersplannen, goed te keuren door de Minister van Leefmilieu, kan van deze bepalingen afgeweken worden.

Foto 6.4 Ecologisch bermbeheer

6.3.4 Opstellen van bermbeheersplannen

Een bermbeheersplan bevat een jaarplanning én een meerjarenplanning waarin zowel de beheerswerken per periode van het jaar worden omschreven als de ingrepen die eenmalig of gespreid over meerdere jaren nodig zijn. Een bermbeheersplan dient om het onderhoud specifiek af te stemmen op de situatie ter plekke.

6.3.4.1 Inventaris van flora

De basis van een bermbeheersplan is een inventaris van de aanwezige flora. Op basis van deze inventaris wordt een beheersplan opgesteld waarin een specifieke vegetatiegroei wordt nagestreefd. De maaifrequentie en het maaitijdstip zijn afhankelijk van de aanwezige vegetatie en van het gewenst eindstadium en vormen samen het maaischema. Een natuurtechnische uitgevoerd maaibeheer kan leiden tot het geleidelijk verarmen van de bodem en het verhogen van de soortenrijkdom van zowel planten als dieren. Op die manier kan de aanwezigheid van sommige hinderlijke plantensoorten (b.v. brandnetels) eveneens teruggedrongen worden. Dit bereikt men door het maaisel na elke maaibeurt af te voeren.

6.3.4.2 Technische mogelijkheden voor het beheer

Afhankelijk van het type vegetatie zijn andere beheerstechnieken aangewezen. De mogelijkheden en eventuele knelpunten voor de toepassing van deze technieken worden ook nagegaan in het bermbeheersplan. Het bermbeheersplan geeft ook de typemachines en de inzet van personeel aan.

Onderstaande tabel is een weergave van de verschillende vegetatievormen met de mogelijke beheerstechnieken. Voor een gedetailleerde beschrijving van elke techniek kan verwezen worden naar het Vademecum Natuurtechniek - LIN 1996. Hieronder wordt kort ingegaan op aandachtspunten met betrekking tot de voetpaden.

Tabel 6.1 Verschillende vegetatievormen met de mogelijke beheerstechnieken

Vegetatievorm	Beheerstechniek
Gras vegetatie	Begrazen, maaien, afschrappen
Ruigtevegetatie (hoogopschietende begroeiingen met meerjarige kruiden)	Maaien, afschrappen
Houtachtige vegetatie	Snoeien, dunnen, hakhoutbeheer

6.3.4.3 Begrazen

- Begrazen impliceert het kort houden van de vegetatie door allerlei zoogdieren (meestal schapen) en is natuurtechnisch enkel verantwoord wanneer het extensief gebeurt.
- Omwille van de mogelijke hinder die voetgangers en fietsers kunnen ondervinden ten gevolge van bijvoorbeeld een kudde grazende schapen, wordt begrazing langs voetpaden enkel toegestaan wanneer de verkeersveiligheid gegarandeerd is door de begeleiding van de kudde door een herder.

6.3.4.4 Maaien

Maaien behelst het afsnijden van de bovengrondse vegetatie.

Het aanwezige wegmeubilair hindert vaak een vlot maaibeheer. Maaien tot vlak tegen de paaltjes is niet mogelijk waardoor het wegmeubilair minder goed zichtbaar wordt. Voorafgaandelijk maaien rond het wegmeubilair met een bosmaaier biedt hier een oplossing (arbeidsintensief). Een alternatief is het aanbrengen van een bodemplaat in gerecycleerd plastic of in beton rond de paaltjes waardoor de vegetatie geen kans krijgt om daar te ontwikkelen.

Het maaitijdstip kan gekozen worden op basis van de bloeiperiode van de aanwezige flora. Het aantal maaibeurten per jaar hoeft ook niet overal gelijk te zijn. Vlak naast een voetpad is één of tweemaal maaien per jaar het meest aangewezen. Op kruispunten kan een intensiever maaibeheer van drie of vier keer per jaar nodig zijn. Op bredere bermen kan één keer om de drie jaar maaien voldoende zijn. Hierdoor ontstaat een ruigere

vegetatie die voor insecten, spinnen en slakken zeer interessant zijn.

Het maaien kan gebeuren met verschillende types maaimachines. Onderstaande tabel geeft een evaluatie van deze types:

Tabel 6.2 Evaluatie van maaimachines – vademecum natuurtechniek – LIN 1996

Type maai- machine	Maaibalk	Cirkel- maaier	Slagmaaier	Klepel- maaier	Cilinder- maaier	Bosmaaier
Kenmerken						
Vegetatietype waarvoor geschikt	hoge, grazige	middelhoge	alle	alle	lage, grazige en ruigte	hoge, grazige
Verstoring van fauna en flora	gering	redelijk	gering	sterk	redelijk	gering
Regeling maaihoogte	zeer nauwkeurig	nauwkeurig	nauwkeurig	vrij moeilijk	nauwkeurig	moeilijk
Combineerbaar met opzuiginstallatie	ja	ja	ja	ja	nee	nee
Verwerkingsmogelijkheden maaisel	veevoeder, composteren	veevoeder, composteren	veevoeder, composteren	Composteren na vermenging met ruwer materiaal	Composteren na vermenging met ruwer materiaal	veevoeder, composteren

Foto 6.5 en Foto 6.6 Onderhoud van de wegwant – maaien van bermen

6.3.4.5 Afschrappen

Wegbermen hogen per jaar ongeveer 1 cm op door het inwaaien van allerlei stofdeeltjes. Die partikels zijn bijvoorbeeld afkomstig van losse vrachtwagenladingen. Als hierdoor de afwatering van de weg belemmerd wordt, is het noodzakelijk om de bovenste bodemlaag van de berm vlak naast de verharding af te schrapen. Hierbij wordt de vegetatie samen met de bovenste laag van de bodem weggehaald.

In die optiek is afschrappen een goede beheersmaatregel. Door het verwijderen van voedselrijke bodemlagen ontwikkelt zich geleidelijk aan een meer soortenrijke vegetatie en het kan ook een efficiënte methode zijn om niet gewenste, dominante plantensoorten zoals brandnetels en/of distels te bestrijden.

Bijkomend zal het afschrappen ook de goede afwatering van de weg en het comfort van de toevallige wandelaar bevorderen.

6.3.4.6 Snoeien, dunnen

Een bermbeheersplan bevat ook de beschrijving van het **onderhoud van de houtige vegetatie**. Het is belangrijk een overzicht te hebben over zowel de jaarlijkse ingrepen als de omloopcyclus voor de grotere ingrepen (b.v. om de zes jaar te groot geworden bomen verwijderen).

6.4 Verwijderen van vegetaties op (voetpad)verhardingen

6.4.1 Probleemstelling

Te zwakke of te dunne onderfunderingen veroorzaken vaak verzakkingen waarin gronddeeltjes zich ophopen en zaden zich ontwikkelen. Hetzelfde fenomeen treedt op bij oneffen aangelegde verhardingen en in voegen.

Gezien de begroeiing op voetpadverhardingen zeker het comfort en soms ook de verkeersveiligheid in het gedrang brengt, bestaat het beheer meestal uit het verwijderen van deze vegetatie. Hierbij is het gebruik van herbiciden nooit een goede natuurtechnische oplossing. Enkel wanneer er echt geen andere oplossing mogelijk is, worden de verharde voetpaden (en vluchtheuvels) door de bevoegde reinigingsdienst besproeid met chemische bestrijdingsmiddelen. Dit zal door het nieuwe decreet i.v.m. de vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen (van 21/12/01) vanaf 1 januari 2004 opnieuw moeten bekeken worden. Bijgevolg zullen alternatieve methodes en richtlijnen uitgewerkt moeten worden (bijvoorbeeld handmatige of thermische verwijdering). Deze zullen in elk geval veel duurder uitvallen.

6.4.2 Uitgangspunten

De gemeente is in het algemeen verantwoordelijk voor het onderhoud van voetpaden op haar grondgebied. Zij kan echter een specifiek gemeentereglement opstellen dat iedere bewoner verantwoordelijk stelt voor het onderhoud van het voetpad voor zijn/haar woning. Bij politieverordening kan dan niet alleen de reinheid, maar ook het onderhoud van de trottoirs – weliswaar enkel met het oog op de veiligheid en het gemak van de voetganger – ten laste worden gelegd van de aangelanden. De verantwoordelijkheid voor een veilige stoep blijft politieel wel rusten bij de gemeente.

Indien de gemeente geen specifiek gemeentereglement aangaande het onderhoud van voetpaden uitvaardigt, zijn de bewoners m.a.w. niet verplicht de voetpaden voor hun woning te onderhouden.

6.4.2.1 Handmatige verwijdering

- Arbeidsintensief maar de meest natuurtechnische oplossing;
- Normaal gezien minstens drie maal per jaar.

6.4.2.2 Thermische verwijdering

- Bij thermische verwijdering worden de planten verwarmd zodat de celwanden openbarsten waardoor de plant verwelkt en tenslotte afsterft. Het is dus niet de bedoeling om de vegetatie af te branden.
- Een voordeel van deze methode is dat de op de verharding liggende zaden mee worden vernietigd.

- Afgestorven vegetatie blijft achter op de verharding en een mechanische of handmatige verwijdering van de plantresten blijft noodzakelijk.
- Aanwezig straatmeubilair bemoeilijkt de thermische verwijdering.

6.4.2.3 Mechanische verwijdering

- De begroeiing wordt door ronddraaiende borstels van de verharding geveegd.
- Naast plantenresten worden tegelijkertijd andere resten zoals gronddeeltjes en zwerfvuil verwijderd. De wortels blijven echter zitten zodat de behandeling regelmatig herhaald moet worden.
- Aanwezig straatmeubilair bemoeilijkt de mechanische verwijdering.

Foto 6.7 en Foto 6.8: Mechanische verwijdering

Aandachtspunt:

Module 6 van de mobiliteitsconvenant betreffende HET BEVORDEREN VAN DE NETHEID OP DE GEWESTWEGEN

In het kader van de mobiliteitsconvenant kan de lokale overheid een verbintenis afsluiten met het Vlaams Gewest waarin het onderhoud langs de gewestwegen door de lokale overheid wordt uitgevoerd. Hiervoor geeft het Vlaams Gewest een financiële tegemoetkoming.

Dit onderhoud omvat minstens:

- Het maaien en het normale onderhoud van de bermen en taluds, overeenkomstig het besluit van 27 juni 1984 houdende publiekrechtelijke rechtspersonen, alsook – voor zover dat nodig is – de veiligheidsmaaibeurten tussen 15 april en 15 juni over een breedte van maximum 1,25 meter naast de onverharde onderdelen van de weg, en de onmiddellijke verwijdering van de maaispecie;
- Het onderhoud van de beplantingen;
- Het onderhoud van de bomen;
- Het verwijderen van het zwerfvuil;
- Het net houden van de niet-inwendig verlichte bebakening, met uitsluiting van de vervanging door ouderdom of beschadiging.

6.5 Zwerfvuil

6.5.1 Probleemstelling

Naast het onderhoud met betrekking tot de vegetatie is de aanwezigheid van zwerfvuil een doorn in het oog voor menig weggebruiker. Specifiek naar voetgangers kan dit tot onaangename en zelfs gevaarlijke situaties leiden: valpartijen, verstopte afwateringsputjes waardoor water blijft staan (o.a. op pleinen en in woonerven), ...

Zwerfvuil bemoeilijkt eveneens het onderhoud van de wegbermen. Na het maaien kan het groen, vermengd met zwerfvuil, immers niet als veevoeder dienen en kan het evenmin worden gecomposteerd. Daarenboven kunnen maaimachines er defect door raken.

De organisatie van afvalbeheer loopt wel eens spaak omdat er op sommige voetpadentrajecten (bermen, voetpaden, ...) verschillende wegbeheerders optreden.

Het ruimen van zwerfvuil, leegmaken van vuilnisbakken, blikvangers, enz ... vereist dus een zekere afstemming en coördinatie tussen deze verschillende wegbeheerders.

Algemeen kan wel gesteld worden dat de kans dat meerdere actoren verantwoordelijk zijn voor de verharde voetpaden, vrij beperkt is. Het onderhoud van voetpaden is namelijk een gemeentelijke aangelegenheid is en dus enkel bij voetpaden langs wegen die op het grondgebied van twee gemeenten liggen, zijn er twee verschillende wegbeheerders.

6.5.2 Uitgangspunten

Er moet gestreefd worden naar perfect zuivere wegen, bermen en taluds. Ook vluchtheuvels dienen regelmatig te worden gereinigd.

De wegbeheerder dient hiervoor de verantwoordelijkheid te nemen door:

- vuilnisbakken, blikvangers te voorzien op afvalgevoelige⁷⁴ plaatsen;
- de afvalophaling en het onderhoud van de wegkant organiseren door het opstellen van een afvalbeheersplan waarin de taakverdeling per wegbeheerder en per regio wordt vastgelegd;
- de weggebruikers te sensibiliseren zodat deze eveneens hun verantwoordelijkheid opnemen.

6.6 Winterdienst

6.6.1 Probleemstelling

De gladheidsbestrijding van voetpaden is een specifiek gegeven. Wat de stads- of gemeente-eigendommen betreft, gebeurt de gladheidsbestrijding van voetpaden bij ijsel, sneeuw of glad wegdek door de reinigingsdienst van de betrokken gemeente. Daarbij worden ook de voetpaden van de aanpalende eigenaars onder handen genomen.

Algemeen is de gemeente namelijk ook ter hoogte van de woningen en privé-eigendommen juridisch verantwoordelijk inzake gladheidsbestrijding.

Bij politieverordening wordt de gladheidsbestrijding echter vaak ten laste gelegd van de eigenaars of huurders of gebruikers van de aanpalende woningen of gebouwen. De verplichting voor de aangelanden om de voetpaden ter hoogte van de privé-eigendommen systematisch sneeuwvrij te maken, dient dus in een specifiek gemeentereglement te worden vastgelegd.

Aangezien de gladheidsbestrijding van voetpaden, indien er zo'n specifiek gemeentereglement bestaat, afhankelijk is van verschillende "wegbeheerders" (bewoners en gemeente), is het mogelijk dat dit niet steeds gecoördineerd zal verlopen. Een gevolg hiervan is dat bepaalde voetpadentrajecten gedurende de winterperiode niet altijd over de gehele lengte en in dezelfde mate sneeuw- of ijzervrij zijn, hetgeen nefast is voor het comfort en de veiligheid van de voetgangers.

Bij het vegen van de rijbaan, komt in heel wat gevallen sneeuw op de voetpaden terecht, wat de begaanbaarheid nog verslechtert. Aangezien gladheidsbestrijding zeker ook moet gelden voor de zwakke weggebruikers, dient dit als aandachtspunt te worden meegenomen.

Specifiek voor voetgangers moet gladheidsbestrijding ook gericht zijn op het opruimen van losse bladeren op het voetpad (in de herfst).

6.6.2 Uitgangspunten

Ook in de herfst en in de winter moet de voetgangersinfrastructuur een gelijkwaardig comfortniveau bieden aan de voetganger. Onafhankelijk van de weersomstandigheden moet het veiligheidsniveau van de voetganger behouden blijven.

Praktisch dient daarom rekening te worden gehouden met volgende uitgangspunten:

- De gemeenten en/of aannemers dienen te beschikken over het nodige materieel dat eveneens inzetbaar is op fietspaden.
- Onderhoudscontracten dienen niet te slaan op een periode in het jaar maar op een resultaatsverbintenis van een minimumcomfort gedurende gans het jaar door.

De verplichting voor de aangelanden om de voetpaden ter hoogte van de privé-eigendommen systematisch sneeuwvrij te maken en te houden, dient vastgelegd te worden in een specifiek gemeentereglement. Anders is de gemeente verantwoordelijk.

Bij extreme situaties kunnen de gemeentelijke diensten bijspringen over het ganse grondgebied en kan de burger strooizout afhalen via de infobalie op het gemeentehuis.

6.7 Specifiek aandachtspunt inzake beheer: aanbevelingen voor het behoud van trage wegen

6.7.1 Juridisch optreden

Het gebeurt helaas nog al te vaak dat buurtwegen of publiekrechtelijke erfdienstbaarheden illegaal worden afgesloten, ingepalmd of omgeploegd. Individuele burgers, verenigingen of gemeentebesturen kunnen zelf stappen ondernemen om een wederrechtelijk afgesloten of ingepalmd buurtweg weer open te krijgen.

Wie de toegankelijkheid van een sedert lang afgesloten, ingepalmd of verdwenen buurtweg wil herstellen, moet het openbaar karakter ervan of minstens het bestaan van een recht op doorgang actief bewijzen. Dat kan met alle rechtsmiddelen. Inschrijving in de Atlas der Buurtwegen levert een afdoend bewijs. Een topografische kaart van het Nationaal Geografisch Instituut, een kadasterplan of een gemeentelijk stratenplan geven een aanduiding maar hebben geen juridisch bindende waarde en kunnen dus niet als enig bewijs gelden.

Indien de betreffende buurtweg onder het juridische begrip "dertigjarig volledig onbruik" (zie 2) zou kunnen vallen, moet het gebruik bewezen worden. Ook dat kan met alle rechtsmiddelen, zoals getuigenissen over vroeger georganiseerde wandeltochten, door de bevolking gebruikte verbindingstrajecten, of zelfs bewijzen van eenmalig gebruik.

Als eerste stap om de buurtweg of de publiekrechtelijke erfdienstbaarheid van doorgang te herstellen, wordt in eerste instantie best het verantwoordelijke gemeentebestuur ingeschakeld. Het gemeentebestuur kan onderhandelen, zijn politiebevoegdheid gebruiken of een beroep doen op de rechtbank. Indien het gemeentebestuur niet optreedt, kan elke burger of vereniging met rechtspersoonlijkheid in rechte treden om het bestaan van de openbare weg te bewijzen en het herstel van het collectief gebruik te vorderen via de rechtbank. Indien mogelijk verdient het de voorkeur deze stap namens een vereniging te zetten.